

Eerste lezing: Jesaja 22, 19 - 23
Evangelie: Matteüs 16, 13 - 20
Datum: 27 augustus 2023
Overweging door: Leonie van Straaten

Sleutelmacht, omwille van verbond in zijn Naam

Vandaag gaat het over sleutels. En in het overwegen van de lezingen dacht ik terug aan de tijd dat wij in Duitsland woonden en ik het vrouwencarnaval, Weiberfastnacht leerde kennen. In het Rijnland is het gebruik dat vrouwen op de donderdag voor het carnavalsweekend het gemeentehuis overvallen en de sleutel van de burgemeester krijgen. Zij krijgen het dan op symbolische wijze een dag voor het zeggen. Het is prachtige folklore met diepe wortels, want vandaag horen we hoe Petrus de sleutelrol krijgt en hoe dit veranderd is in het Oude Testament, waar Eljakim de sleutelpositie ontvangt. Voor deze overweging ben ik vooral bij Petrus blijven hangen. Maar eerst nog iets over die sleutelpositie in het algemeen.

Sleutels openen en sluiten, ze maken dingen mogelijk en onmogelijk. Een sleutelpositie is altijd verbonden met macht, onbewust worden we dan al snel besmet met eigenwaan en hoe moeilijk is het om je te laten schoonwassen als de macht je naar het hoofd is gestegen... Macht is verleidelijk en corrupteert, er zijn helaas veel leiders die corrupt worden en dat is van alle tijden. Het is een grote verantwoordelijkheid, als jouw macht wordt toevertrouwd. Maar je zou ook kunnen zeggen: het is een mooie kans, om er goede zaken mee te bewerken. Die kans zie ik ook nu er in ons land nieuwe politieke leiders opstaan. Persoonlijk was ik afgelopen week zeer geboeid door het nieuwe sociaal contract, waarin het uitgangspunt van denken over de samenleving ligt bij de mens als persoon, in verbinding met anderen. Zou het dan toch mogelijk zijn, dat verbond het gaat winnen van eigenbelang? Macht kan enkel gezond functioneren als degene met de sleutelpositie in verbinding blijft met de mensen over wie hij of zij is aangesteld én als hij goede mensen om hem heen verzameld die hem daarop aanspreken.

Zo kom ik bij Petrus en het evangelie van vandaag. Het is een spannende tekst, die tot veel conflicten heeft geleid in de kerkgeschiedenis. In onze voorbereiding realiseerden we hoe belangrijk het is dat we onze focus op de geloofsbelijdenis van Petrus houden. Petrus verbindt zich aan Jezus als de Messias, de Zoon van de levende God. Daarom zegt Jezus: 'Gelukkig ben je'. Niet omdat Petrus volmaakt is, want deze rots zal snel hierna een struikelblok blijken. Maar zijn bestemming is om rots te zijn, omwille van de ecclesia. De ecclesia zijn de samen geroepenen, zoals wij hier vandaag en op al die plaatsen waar dat nu gebeurt. Op de gemeenschap van gelovigen hebben de poorten van het dodenrijk geen vat: het leven van de gemeenschap van gelovigen is sterker dan alle dodende krachten van het kwaad. Omwille van de opbouw van die gemeenschap ontvangt Petrus de sleutels van het koninkrijk: hij mag openen naar het goede en sluiten naar het kwade. Hij moet recht doen gelden, zoals Eljakim met sleutels wordt aangesteld over de rechtspraak, sleutels die toegang verlenen tot gerechtigheid. De sleutelrol is dus

niet gebaseerd op menselijke kracht, maar op wat Petrus van boven is ingegeven. En waar Petrus zich oog in oog met Jezus aan verbindt. Alles wat ons verstand te boven gaat vraagt om vertrouwen, geloof.

Jezus stelt zijn vraag 'Wie zeg jij dat ik ben?' op een cruciaal moment in zijn eigen leven. Hij is in het grensgebied, moe en misschien ook moedeloos van alle tegenwerking die hij ondervindt. En hij wil desondanks naar Jeruzalem toe, de plaats die zijn ondergang als mens zal betekenen. Je zou kunnen denken dat hij deze vraag ook stelt om zichzelf te verbinden, omdat hij het zelf nodig heeft. Hij heeft mensen om zich heen verzameld die zijn missie moeten dragen, met hem en namens hem.

Maar hoe je de vraag ook verstaat, het is in ieder geval een vraag om feedback van zijn intimi. Want wat de mensen zeggen wijst wel naar grote figuren zoals Elia, Jeremia en Johannes de Doper. De mensen zien dat Jezus van belang is, maar ze cirkelen nog rond de essentie van zijn authentieke bestemming. Door de vraag rechtstreeks aan de leerlingen te stellen, nodigt Jezus hen uit zich aan hem en aan zijn missie te verbinden, verantwoordelijkheid op te nemen.

Er zijn in alle tijden kerkleiders die dit doen door hun dienstbare houding aan de toekomst. Paus Franciscus werkt aan een nieuwe wijze van verbinden. Want het dogma van de onfeilbaarheid, dat vaak aan deze tekst van Matteüs gekoppeld wordt, draagt het risico met zich mee dat de mens met de sleutelmacht alleen gaat staan, alleen gelaten wordt. Paus Franciscus heeft duidelijk gemaakt dat hij geen gebruik wil maken van dit dogma en hij verzamelt goede mensen om zich heen. Ik vind het indrukwekkend hoe hij in deze maanden in het synodale proces zoekt naar nieuwe wegen van verbinding, verankerd in Christus. Maar niet alleen nu, hij heeft zich vanaf het begin van zijn pontificaat verbonden met de kwetsbaren, met de aarde en de minderheden. Zoals hij ook nu weer laat zien, door zijn reis naar Mongolië.

Dichterbij huis is het van belang wat óns antwoord op de vraag van Jezus is. Het is cruciaal voor de toekomst hoe wij antwoorden, want wij zijn toch ook intimi van Christus? Hoe verbinden wij ons aan Hem? We zoeken naar wegen voor de toekomst met wat ons is toevertrouwd, met wat ons verstand te boven gaat. Dat gaat altijd over geloven, vertrouwen. We kennen het belang van 'de Derde' in ons midden: haal zijn Naam uit ons midden weg en we zijn nergens. Dat klinkt zwaar, maar zo is wel de ervaring. Het gaat om verbond, ons verbinden aan elkaar in zijn Naam. En daarin heeft dan de een en dan de ander een sleutelpositie en is het van belang dat we elkaar gezag geven. Omwille van die toekomst en op grond van geloof, dat wij belijden. Zo groeit het dienende leiderschap waarin Jezus ons is voorgegaan. En ja, het zijn sterke schouders die de macht kunnen dragen en de weg ten einde gaan. Daarin hebben we godzijdank een goede voorganger: Jezus heeft zichzelf hieraan gegeven. Oog in oog met Jezus, kan ik mijn antwoord op zijn vraag verdiepen en verinnerlijken: jij bent mijn Broeder en Voorganger. Oog in oog met Jezus, kunnen we worden wie we zijn – gemeenschap, verankerd in Christus.